ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 12ης Ιανουαρίου 2010 *

Στην υπόθεση C-497/08,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Amtsgericht Charlottenburg (Γερμανία) με απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2008, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Νοεμβρίου 2008, στο πλαίσιο της διαδικασίας

Amiraike Berlin GmbH

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), Γ. Αρέστη, J. Malenovský και T. von Danwitz, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi
γραμματέας: R. Grass

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 10 ΕΚ, 43 ΕΚ και 48 ΕΚ.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο αιτήσεως την οποία υπέβαλε η Amiraike Berlin GmbH (στο εξής: Amiraike), εταιρία γερμανικού δικαίου, για τον διορισμό εκκαθαριστή της ευρισκόμενης στη Γερμανία περιουσίας της Aero Campus Cottbus Ltd (στο εξής: AeroCC), εταιρίας αγγλικού δικαίου.

Το νομικό πλαίσιο

Το γερμανικό δίκαιο

3 Το άρθρο 273 του νόμου περί ανωνύμων εταιριών (Aktiengesetz), της 6ης Σεπτεμβρίου 1965 (*BGBl.* 1965 I, σ. 1089, στο εξής: νόμος περί ανωνύμων εταιριών), με τον τίτλο «Περάτωση της εκκαθαρίσεως», ορίζει τα εξής:

«1. Όταν περατωθεί η εκκαθάριση και κατατεθεί ο απολογισμός, οι εκκαθαριστές πρέπει να δηλώσουν το πέρας της εκκαθαρίσεως για να καταχωρισθεί στο εμπορικό μητρώο. Η εταιρεία διαγράφεται από το μητρώο αυτό.

[…]

4. Εφόσον εκ των υστέρων διαπιστωθεί ότι είναι απαραίτητο να ληφθούν περαιτέρω μέτρα εκκαθαρίσεως, το δικαστήριο, κατόπιν αιτήσεως του έχοντος έννομο συμφέρον, επαναδιορίζει τους προηγούμενους ή διορίζει νέους εκκαθαριστές. […]

5. Κατά των αποφάσεων που εκδίδονται σύμφωνα με τις παραγράφους 2, 3 και 4, πρώτη περίοδος, χωρεί ευθεία προσφυγή.»

4 Κατά το άρθρο 145 του νόμου περί των υποθέσεων εκουσίας δικαιοδοσίας (Gesetz über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit), της 17ης Μαΐου 1898, το Amtsgericht είναι αρμόδιο για τον διορισμό εκκαθαριστή, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 273, παράγραφος 4, του νόμου περί ανωνύμων εταιριών.

5 Κατά το άρθρο 43, παράγραφος 1, του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch), τα εμπράγματα δικαιώματα διέπονται από το δίκαιο του κράτους εντός του οποίου βρίσκεται το πράγμα.

Το αγγλικό δίκαιο

6 Ο νόμος του 2006 περί των εταιριών (Companies Act 2006, στο εξής: CA 2006) επιβάλλει στις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης την υποχρέωση καταθέσεως των ετησίων λογαριασμών.

7 Το άρθρο 1000 του CA 2006 ορίζει τα εξής:

«1. Αν ο γραμματέας έχει βάσιμες ενδείξεις περί του ότι η εταιρία δεν ασκεί εμπορικές πράξεις ή δεν λειτουργεί, μπορεί να της θέσει σχετικό ερώτημα με ταχυδρομική επιστολή.

2. Αν ο γραμματέας δεν λάβει απάντηση στην επιστολή εντός μηνός από της αποστολής της, οφείλει να αποστείλει, εντός 14 ημερών από της παρελεύσεως του μηνός αυτού, συστημένη επιστολή, αναφερόμενη στην πρώτη και επισημαίνουσα (a) ότι δεν έλαβε καμία απάντηση και (b) ότι, αν δεν λάβει απάντηση στη δεύτερη επιστολή εντός μηνός από την ημερομηνία της, θα δημοσιευθεί στην Gazette ανακοίνωση προκειμένου να διαγραφεί η εταιρία από το μητρώο.

3. Αν ο γραμματέας (a) λάβει απάντηση κατά την οποία η εταιρία δεν ασκεί εμπορικές πράξεις ή δεν λειτουργεί ή (b) δεν λάβει απάντηση εντός μηνός από της αποστολής της δεύτερης επιστολής, μπορεί να δημοσιεύσει στην Gazette ανακοίνωση την οποία αποστέλλει επίσης ταχυδρομικώς στην εταιρία, επισημαίνοντας ότι, κατά την παρέλευση του τρίτου μήνα από την ημερομηνία της ανακοινώσεως, η κατονομαζόμενη εταιρία θα διαγραφεί από το μητρώο και θα λυθεί, εκτός αν αποδειχθεί ότι υπάρχει λόγος να μη γίνει κάτι τέτοιο.

4. Κατά τη λήξη της προθεσμίας που τάσσει η ανακοίνωση, ο γραμματέας δύναται να διαγράψει την εταιρία από το μητρώο, εκτός αν η εταιρία έχει αποδείξει πριν από τη λήξη της προθεσμίας ότι υπάρχει λόγος να μη γίνει κάτι τέτοιο.

5. Ο γραμματέας πρέπει να δημοσιεύσει στην Gazette ανακοίνωση στην οποία αναγράφεται η επωνυμία της διαγραφείσας από το μητρώο εταιρίας.

6. Η εταιρία λύεται κατά τη δημοσίευση της ανακοινώσεως στην Gazette.

7. Ωστόσο, (a) κάθε διαχειριστής, διευθύνων υπάλληλος και εταίρος παραμένει (ενδεχομένως) υπεύθυνος και μπορεί να εναχθεί ως εάν δεν είχε λυθεί η εταιρία και (b) καμία διάταξη του παρόντος άρθρου δεν θίγει την εξουσία του δικαστηρίου να θέσει υπό εκκαθάριση την εταιρία που διαγράφηκε από το μητρώο.»

8 Κατά το άρθρο 1012 του CA 2006:

«1. Μετά τη λύση εταιρίας, κάθε περιουσία ή δικαίωμα που, αμέσως πριν τη λύση της εταιρίας, ανήκε σ' αυτήν ή ευρισκόταν στην κατοχή καταπιστευματοδόχου για λογαριασμό της (περιλαμβανομένης και της μακροχρόνιας μίσθωσης, αλλά εξαιρουμένων των πραγμάτων τα οποία η εταιρία κατείχε ως καταπιστευματοδόχος για λογαριασμό τρίτου), λογίζονται ως αδέσποτα και,

a) ως εκ τούτου, ανήκουν προσωρινώς στο Στέμμα ή στο Δουκάτο του Lancaster ή στον Δούκα της Κορνουάλης (κατά περίπτωση) και

b) μεταβιβάζονται και μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο δικαιοπραξιών υπό τους ίδιους όρους με τα άλλα αδέσποτα που ανήκουν προσωρινώς στο Στέμμα ή στο Δουκάτο του Lancaster ή στον Δούκα της Κορνουάλης.

[…]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

9 Η διαφορά της κύριας δίκης αφορά διαδικασία εκουσίας δικαιοδοσίας με αντικείμενο τον διορισμό «εκ των υστέρων» εκκαθαριστή για την ευρισκόμενη στη Γερμανία περιουσία της AeroCC, βάσει κατ' αναλογίαν εφαρμογής του άρθρου 273, παράγραφος 4, του νόμου περί ανωνύμων εταιριών, σύμφωνα με τις αρχές του γερμανικού δικαίου περί υπολειπόμενης ή αποσπασθείσας εταιρίας.

10 Η AeroCC συνεστήθη υπό τη μορφή εταιρίας περιορισμένης ευθύνης στην Αγγλία και στην Ουαλία στις 8 Απριλίου 2005 και καταχωρίσθηκε στο μητρώο εταιριών στο Cardiff.

11 Οι διαχειριστές της εταιρίας αυτής αμέλησαν στη συνέχεια να καταθέσουν τους επικυρωμένους από Βρετανό φορολογικό σύμβουλο ετήσιους λογαριασμούς, όπως επιβάλλει το βρετανικό εταιρικό δίκαιο. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η AeroCC διαγράφηκε, για τον λόγο αυτόν, από το μητρώο εταιριών τον Ιανουάριο του 2008, με συνέπεια ότι η περιουσία της περιήλθε στο βρετανικό Στέμμα.

12 Η AeroCC διατηρούσε απλώς γραφείο στη Γερμανία. Ωστόσο, η AeroCC έχει διάφορα περιουσιακά στοιχεία στη Γερμανία, δηλαδή, κατ' ουσίαν, μερίδιο σε εταιρία αστικού δικαίου εγκατεστημένη στο Βερολίνο, η οποία έχει ακίνητη περιουσία στη Γερμανία, πλείονες αξιώσεις για τη μεταβίβαση οικοπέδων ευρισκομένων στη Γερμανία καθώς και διάφορες αξιώσεις αποζημιώσεως.

13 Η Amiraike, πλειοψηφών εταίρος της AeroCC, υπέβαλε στο αιτούν δικαστήριο, στις 16 Ιουνίου 2008, αίτηση διορισμού «εκ των υστέρων εκκαθαριστή» προκειμένου να ρευστοποιήσει την ευρισκόμενη στη Γερμανία περιουσία της AeroCC, σύμφωνα με τις αρχές της υπολειπόμενης ή αποσπασθείσας εταιρίας.

14 Κατά το αιτούν δικαστήριο, μέτρο όπως το προβλεπόμενο από το άρθρο 1012 του CA 2006 συνιστά μέτρο απαλλοτριώσεως. Μολονότι, κατ' αρχήν, τέτοιου είδους μέτρα δεν είναι δυνατό να έχουν αποτέλεσμα εκτός του εδάφους του κράτους που τα λαμβάνει, τούτο δεν συμβαίνει ωστόσο στην υπόθεση της κύριας δίκης. Σύμφωνα με το δικαστήριο αυτό, κατά το μέτρο που μια εταιρία έχει εκουσίως υποβληθεί, στο πλαίσιο της ασκήσεως της ελευθερίας εγκαταστάσεως την οποία της παρέχουν τα άρθρα 43 ΕΚ και 48 ΕΚ, στο εταιρικό δίκαιο κράτους μέλους, δεν μπορεί να επικαλεσθεί το ευνοϊκότερο εταιρικό δίκαιο άλλου κράτους μέλους, στο έδαφος του οποίου βρίσκεται μέρος των στοιχείων του ενεργητικού της, προκειμένου να αποφύγει ορισμένα αρνητικά έννομα αποτελέσματα που απορρέουν από τη λύση της εταιρίας αυτής, δυνάμει του δικαίου του κράτους μέλους συστάσεώς της. Αυτή η επιλογή κατά το δοκούν αντιβαίνει στο κοινοτικό δίκαιο, χωρίς να είναι δυνατή συναφώς η επίκληση της γερμανικού δικαίου εννοίας της «υπολειπόμενης ή αποσπασθείσας εταιρίας», η οποία αποτελεί παλαιά νομική έννοια, ανατρέχουσα στην εποχή του ψυχρού πολέμου.

15 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Amtsgericht Charlottenburg αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν οι διατάξεις του πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου, ιδίως δε τα άρθρα 10 ΕΚ, 43 ΕΚ και 48 ΕΚ καθώς και η αρχή της αμοιβαίας αναγνωρίσεως των εθνικών εννόμων τάξεων των κρατών μελών της [Ευρωπαϊκής] Κοινότητας, την έννοια ότι ένα κράτος μέλος (πρώτο κράτος μέλος), κυρώνοντας το πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο, δέχεται κατ' αρχήν να αναπτύσσει αποτελέσματα στο έδαφός του ένα μέτρο απαλλοτριώσεως που επιβάλλει η έννομη τάξη ενός δευτέρου κράτους μέλους, τουλάχιστον εφόσον η θιγόμενη από την απαλλοτρίωση εταιρία ιδιωτικού δικαίου έχει εκουσίως υπαχθεί, κατ' ενάσκηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως που της παρέχει το κοινοτικό δίκαιο, στο επιτάσσον την απαλλοτρίωση εταιρικό δίκαιο του δεύτερου κράτους μέλους, αναπτύσσει όμως την οικονομική της δραστηριότητα στο πρώτο κράτος μέλος, στο οποίο και διαθέτει εταιρική περιουσία θιγόμενη από το μέτρο απαλλοτριώσεως;»

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

16 Κατά την Amiraike και τη Γερμανική Κυβέρνηση, η απόφαση του Amtsgericht Charlottenburg να επέμβει στερείται δικαιοδοτικού χαρακτήρα. Πρέπει συνεπώς να ελεγχθεί κατ' αρχάς αν, εν προκειμένω, το Amtsgericht Charlottenburg πρέπει να λάβει απόφαση δικαιοδοτικού χαρακτήρα, ώστε να κριθεί αν το δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφανθεί, σύμφωνα με το άρθρο 234 ΕΚ, επί του ερωτήματος που του υποβάλλεται.

17 Συναφώς, μολονότι είναι αναμφίβολο ότι το Amtsgericht Charlottenburg αποτελεί «δικαστήριο», προκειμένου αυτό να δύναται να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, πρέπει να εκκρεμεί ενώπιόν του διαφορά και να καλείται να αποφανθεί στο πλαίσιο διαδικασίας έχουσας προορισμό να καταλήξει στην έκδοση αποφάσεως δικαιοδοτικού χαρακτήρα (βλ. διατάξεις της 18ης Ιουνίου 1980, 138/80, Borker, Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 315, σκέψη 4, και της 5ης Μαρτίου 1986, 318/85, Greis Unterweger, Συλλογή 1986, σ. 955, σκέψη 4 αποφάσεις της 19ης Οκτωβρίου 1995, C-111/94, Job Centre, καλούμενη «Job Centre I», Συλλογή 1995, σ. I-3361, σκέψη 9, της 14ης Ιουνίου 2001, C-178/99, Salzmann, Συλλογή 2001, σ. I-4421, σκέψη 14, της 15ης Ιανουαρίου 2002, C-182/00, Lutz κ.λπ., Συλλογή 2002, σ. I-547, σκέψη 13, της 30ής Ιουνίου 2005, C-165/03, Längst, Συλλογή 2005, σ. I-5637, σκέψη 25, καθώς και της 27ης Απριλίου 2006, C-96/04, Standesamt Stadt Niebüll, Συλλογή 2006, σ. I-3561, σκέψη 13).

18 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, προκύπτει από τη δικογραφία ότι το Amtsgericht Charlottenburg υπέβαλε προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο ως διοικητική αρχή. Συγκεκριμένα, το αντικείμενο της προς έκδοση αποφάσεως περιορίζεται στον διορισμό «εκ των υστέρων» εκκαθαριστή της ευρισκόμενης στη Γερμανία περιουσίας της AeroCC. Κατά την ευθεία ή κατ' αναλογίαν εφαρμογή του άρθρου 273, παράγραφος 4, του νόμου περί ανωνύμων εταιριών, το κύριο καθήκον του δικαστή συνίσταται στο να κρίνει αν το πρόσωπο το οποίο προτείνει ο αιτών ή ένα άλλο πρόσωπο είναι ικανό να ρευστοποιήσει την εναπομένουσα περιουσία της διαγραφείσας από το μητρώο εταιρίας.

19 Επιπλέον, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι, εν προκειμένω, εκκρεμεί διαφορά ενώπιον του Amtsgericht Charlottenburg μεταξύ της Amiraike και ενός ενδεχομένου καθού. Αντιθέτως, σύμφωνα με την εισαγωγή της αποφάσεως περί παραπομπής, πρόκειται μόνον περί «υποθέσεως» εμπορικού δικαίου και όχι περί «διαφοράς». Στην εισαγωγή αυτή ουδόλως παρατίθεται η επωνυμία και η διεύθυνση της AeroCC. Επιπλέον, στο πλαίσιο της παραθέσεως των πραγματικών περιστατικών

με την απόφαση περί παραπομπής, ουδόλως γίνεται μνεία φυσικού ή νομικού προσώπου ή οργανισμού αντιτασσομένου στην αίτηση που υπέβαλε η Amiraike σε σχέση με την AeroCC, στην οποία η Amiraike συμμετέχει κατά πλειοψηφία.

20 Επιπλέον, ουδόλως προκύπτει από τον φάκελο που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο ότι σε σχέση με την κατάσταση της Amiraike ελήφθη, πριν από την εκ μέρους του Amtsgericht Charlottenburg υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο, απόφαση κατά της οποίας ασκήθηκε προσφυγή ενώπιον του δικαστηρίου αυτού. Το εν λόγω δικαστήριο αποτελεί συνεπώς την πρώτη αρχή η οποία εξετάζει την αίτηση διορισμού εκκαθαριστή για την AeroCC.

21 Εντεύθεν συνάγεται ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, το Amtsgericht Charlottenburg ενεργεί ως διοικητική αρχή χωρίς συγχρόνως να καλείται να επιλύσει διαφορά, οπότε ενεργεί ως μη δικαιοδοτικό όργανο.

22 Κατόπιν των ανωτέρω, διαπιστώνεται, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 92, παράγραφος 1, και 103, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ότι το Δικαστήριο είναι προδήλως αναρμόδιο να αποφανθεί επί του υποβληθέντος από το Amtsgericht Charlottenburg ερωτήματος.

Επί των δικαστικών εξόδων

23 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) διατάσσει:

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως είναι προδήλως αναρμόδιο να δώσει απάντηση στο ερώτημα που υπέβαλε το Amtsgericht Charlottenburg με απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2008.

(υπογραφές)